

[Niels Helveg Petersen]

udvikles, ser dagens lys, sættes i produktion, ja, så sker der forskydninger i magtbalancen. Derfor er ministerens synspunkt på dette område grundlæggende konservativt og ikke tilstrækkelig aggressivt over for de reelle problemer.

Den største fejl i ministerens tale er imidlertid en anden. Den er, at man i årsagsforklaringerne til den stadige kaprustning hæfter sig ved de politiske synspunkter, trangen til at sikre sig og terrorbalancesynspunktet osv., men aldeles ser bort fra de indbyggede inertier, der findes i de førende lande, både i Sovjet og i USA, af militær og økonomisk art. Der er ikke antydning i ministerens tale af, at der altså også er en selvstændig årsag til rustningskapløbet i konservatismen hos militære planlæggere og i de økonomiske interesser i de industrier, hvis eksistens afhænger af våbenproduktion. Det havde klædt ministeren, om dette synspunkt også var fremkommet. Jeg vil da gerne, da det nu ikke står i talen, spørge ministeren: finder ministeren ikke, at der i det såkaldte militært-industrielle kompleks er selvstændige årsager til den fortsatte kaprustning, som det i allerhøjeste grad er nødvendigt at vi interesserer os for? Det står ikke i talen, derfor er jeg desværre nødt til at spørge.

Når det drejer sig om de økonomiske interesser, der er knyttet til oprustningen, så er det jo ikke mindst i den amerikanske debat til overflod dokumenteret, at de store selskaber, som næsten udelukkende fremstiller militært materiel til regeringen, udøver en kraftig lobbyvirksomhed for ustandselige forbedringer, øgede bevillinger, nye, bedre våbensystemer osv., og at de i øvrigt spiller meget nøje sammen med de militære planlæggere i De Forenede Stater. At noget tilsvarende gør sig gældende i Sovjetunionen og i andre nationer, er indlysende. Derfor har jeg gerne villet fremdrage dette spørgsmål for at høre ministerens bemærkninger til det, da det desværre overhovedet ikke indgår i talen.

De økonomiske omstændigheder omkring kapløbet er det i øvrigt nok interessant at beskæftige sig med. Det er ikke alene dokumenteret, men også for enhver fornuftig betragtning indlysende, at disse overvældende udgifter til våbenformål ikke fremmer den økonomiske udvikling, tværtimod. De fremmer heller ikke den industrielle udvikling. Senest har senator Edward Kennedy i USA

jo fremdraget nogle tal – i øvrigt fra internationale rapporter, tror jeg – der klart viser, at hver gang Amerika ofrer yderligere millioner eller milliarder af dollars på militære formål, så betyder det større arbejdsløshed, større økonomiske problemer for den amerikanske økonomi, end hvis disse midler var anvendt på anden måde.

Må jeg nævne Japan som et eksempel. Japan har i dag en økonomi, som volder de øvrige vestlige lande de største besværligheder. Udenrigsministeren har netop været i Japan for at sige til japanerne, at nu var det altså på tide, at de begyndte at købe noget mere hos os. Japanernes overskud på betalingsbalancen i forhold til de øvrige vestlige industrilande er enormt og ikke under afvikling. Det skaber store problemer, så nu må formanden for EFs ministerråd altså rejse til japanerne og sige: vil I ikke godt købe noget mere hos os? Jeg synes ikke, man kan se bort fra, at en selvstændig årsag til Japans økonomiske styrke er, at den japanske nationale økonomi ikke er belastet af forsvarsudgifter af den størrelse, som de øvrige vestlige lande har. Det er ikke den eneste forklaring på Japans industrielle styrke, men det er i hvert fald en del af forklaringen. Jeg synes nok, der er en lære at drage for andre nationer i diskussionen om rustningernes økonomiske betydning ved at se på den økonomiske styrke, den japanske økonomi har fået, bl. a. fordi den ikke er belastet med voldsomme og accelererende rustningsudgifter.

Denne diskussion om økonomien i det er måske også det, der trods alt giver grund til en vis optimisme over for kommende bestræbelser på nedrustningsområdet. Man kan jo nære et håb om, at det sociale pres fra landenes befolkninger på deres regeringer for bedre økonomiske omstændigheder og for løsning af beskæftigelsesproblemer og arbejdsløshedsproblemer på et eller andet tidspunkt slår igennem i regeringerne, således at man mere realistisk ser på rustningsbyrderne for den indre økonomi.

Ministeren siger, at det er ikke sandsynligt, at den struktur, vi har med terrorbalancen, ikke skulle kunne klare at forhindre det store internationale sammenbrud. Jeg vil sige det omvendt: det er ikke sandsynligt, at vi undgår et internationalt sammenbrud af den alvorligste karakter på et eller andet tidspunkt – det kan være nært eller fjernt – med-